Slovenski List.

Neodvisno slovensko krščanskosocijalno glasilo.

Štev. 8. V Ljubljani, v soboto 21. februarja 1903. Letnik VIII.

„Slovenski List“ izhaja v sobotah dopoludne. — **Naročnina** je za vse leto 8 K, za četrt leta 2 K. Vsaka številka stane 14 vin. — **Dopisi** pošiljajo se uredništvu „Slovenskega Lista“ — **Nefrankovani dopisi** se ne sprejemajo; rokopisi se ne vračajo. — **Naročnina, reklamacije** in **oznanila** se pošiljajo upravništvu „Slov. Lista“. Uredništvo in upravništvo sta v Ljubljani **Stari trg štev. 19.** Uradne ure od **9** do **12** ure dop. — **Oznanila** se računajo po navadni ceni.

Portae inferi non praevalebunt.

V preroškem duhu je gledal kralj David sedanje čase in vzel je pero in zapisal te-le besede:

„Zakaj hrumé narodi, in si ljudstva izmišljujejo prazne reči?

Kralji zemlje se vzdigujejo, in prvaki se zbirajo zoper Gospoda in zoper njegovega Maziljenca.

‚Raztrgajmo njihove vezi, (tako govore med seboj) in vrzimo raz sebe njihov jarem‘.“

Ali ni to prav jasna slika naših razmer?

Govore in pišejo zoper dogme katoliške cerkve, v resnici so jim pa le „vezi“ in „jarem“ katoliške cerkve postali neprijetni. Spodtikajo se nad dogmatiko, v resnici pa jim je na poti le katoliška morala. Toda to priznavati jih je sram.

In zbirajo se veliki in mali in hrumé in kličejo:

„Raztrgajmo vezi in vrzimo raz sebe jarem katoliške cerkve“.

Toda njihovo hrumenje je kakor hrumenje morskih valov, ki vdarjajo v pečine. S silno močjo prileti val v pečine, a val se umakne in pečina ostane.

Kaj so že vse storili naši liberalci, da bi strli „klerikalizem“ na Slovenskem. A „klerikalizem“ je skala, ki je noben val ne poruši.

Vrgli so se z vso silo na našo sveto vero, smešili so njene najsvetejše resnice, hvalili razkol in protestantizem. A versko prepričanje v slovenskem narodu je vedno živejše, versko življenje vedno lepše.

Vrgli so se z vso silo na našo duhovščino, obrekovali so jo in sramotili, kolikor so mogli. Ljudstvo pa duhovnike vedno bolj spoštuje in se jih oklepa z vsem srcem.

Novi valovi! Pod vodstvom svojih duhovnikov se naše ljudstvo tudi gospodarsko vedno lepše razvija. Treba je tudi to gibanje potopiti v globočino morja. Zato spuste liberalci valove obrekovanja navzdol in navzgor. Srditi liberalci prerokujejo naši organizaciji pogin v najkrajšem času. A ljudstvo se za te valove ne zmeni in gre v mladeniški navdušenosti vedno dalje. Liberalni preroki pa se od jeze pené in godrnjajo, kakor nekdaj prerok Jona pri Ninivah.

In tako se odbija val za valom. Tudi v našem deželnem zboru je zadelo liberalno valovje ob močno skalo in ne more naprej.

„Narodi hrumé in ljudstva si izmišljujejo prazne reči. On pa, ki v nebesih prebiva, se jim smeje, in Gospod jih zasmehuje“.

Pa tudi mi se smejemo. Naši liberalci mislijo, da se jih mi bojimo, pa se jim smejemo.

V Ljubljano sklicujejo protestne shode, kjer se govore besede polne ogorčenja. Mi se jim pa smejemo.

Na „rotovžu“ izrekajo svoje „inidignacije“ „Slovencu“, škofu, in Bog ve, komu še — in vse to delajo, da bi strli „klerikalizem“. Mi se jim pa smejemo.

In kako bi se ne smejali? Ljudstvo je na naši strani in ga nobena stvar od nas ne odtrga. Naš program je postavljen na trdna temelja resnice in pravice. Bodočnost je naša.

Liberalizem ima še dve trdnjavi: tako imenovano inteligenco po mestih in uradništvo. A držali se ne bosta dolgo. Upamo, da kmalu pridejo časi, ko bodo naši uradniki radi ali neradi delali po principu, da so oni zavoljo ljudstva in ne narobe. In mesta se tudi ne bodo mogla dolgo ustavljati. Le poglejte v Kranj, kako se na vseh oglih podira liberalna trdnjava, da kar hrešči. In Ljubljana? Ogromna večina ljubljanskega prebivalstva je na naši strani. Cerkve so vedno polne, versko življenje vedno lepše. A to je še le začetek. Doživeli bote pa še marsikaj, kar se vam liberalcem sedaj še ne sanja. Ljudje prihajajo do spoznanja. Pretrgali bodo z vami vezi. „Svoji k svojim“, to bo njihovo geslo.

Delajte, kar vam drago. Mi se vam smejemo, ker vemo, da mora biti končna zmaga naša.

Portae inferi non praevalebunt.

Termino-kupčija z žitom.

(Dalje.)

O termino-kupčiji on igra a la baisse. Kupec se pa nadeja, da bo cena višja, zato se imenuje haussier ali maneur; on igra a la hausse.

Vsaka diferenčna kupčija in prodaja na borzi se zabeleži v borzni pisarni. Po borznih cenah pa posebni uradniki preračunajo povprečno ceno žitu in drugim poljskim pridelkom. Te cene pa se objavijo. Tudi v „Slovencu“ lahko beremo vsak dan tak borzni izpisek. Diferenčne cene pa so glavni činitelj naših žitnih cen. Pri tej „kupčiji“ se kupčuje z veliko več žitom, kakor pri trgovini, kjer prodajavec res izroči kupcu blago. Saj mu ni treba skrbeti, kje bo dobil žito, ker prodaja le na papirju. In strokovnjaki (Ruhlani) so že večkrat preračunili, da se na popirju — in blanco — pšenice in rži po 30-, 40-, da celo po 50krat več proda, nego je žita v resnici. Kolikor večji je pa ponudba, toliko bolj padajo cene pri dotičnem blagu. Tako tisti, ki nimajo žita, določajo cene kmetu.

Kapitalizem je preslepil nekatere socijalne politike, da tavajo v temi, ko govore o vzrokih, zakaj da padajo tako globoko cene našemu žitu. Da termino-kupčija (blanco) z žitom ni edini vzrok, da je tako padla cena cerealijem, radi priznavamo. Ceneno uvažanje tujega žita vsled ugodnih prometnih sredstev, stiska in potreba poljedelcev vsled dolgov, ki jih sili ob neugodnem času pradajati žito, vse to je gotovo vplivalo in vpliva na žitne cene. A ravno tako gotovo pa je, da je tega bistveno in največ kriva termino-kupčija.

Kjer Bog, tam sreča.

Spisal Godunov.

Sklonil se je k materi, da je čul njene besede; kajti govorila je težko, pretrgano, tiho. Zdaj in zdaj je zakašljala in nagnila glavo na blazine, jo zopet vzdignila in nadaljevala. Pazljivo je poslušala in zdelo se mu je, da se mu materine besede poglabljajo tja v globočino srca. da mu ostanejo tam neizbrisne, da jih bo pomnil vedno. In pri tem je komaj zadrževal jok, saj je čutil, da so to zadnji opomini njegove sladke, sladke mamice.

„. . . Janko, vedi da boš tako srečen, a le tako. Ravnaj se po svoji vesti, ravnaj se po naukih svoje matere! Ne pozabi Boga, vedno misli le na to, kar ugaja Njemu, ne daj se premotiti od sveta . . .“

In sin je poslušal, in besede so mu segale v srce. —

Dalje je govorila mati, in verno jo je poslušal Janko.

Še isto noč pa je umrla s sladko zavestjo, da bo njen Janko res ravnal po njenih naukih, kot ji je obljubil. —

* * *

Njegov oče je bil premožen tovarnar, a Janko se ga ni spominjal. Umrl mu je še, ko je bil on otrok. No, ravno mnogo bogastva ni ostalo za njim. Nesrečne špekulacije so pobrale več kot dve tretjini njihovega premoženja, tako da je mogla sicer njegova mati skrbeti za dobro vzgojo svojega sina, a pri tem je morala vendar zmanjšati svoje potrebe in živeti skromnejše.

Toda ravno te izpremembe so bile Janku v veliko srečo. Kajti tako je bila vedno ž njim njegova mati ter čuvala njegovo nepokvarjenost in njegovo poštenost. Ljubila ga je — svojega edinca — z največjo materinsko ljubeznijo in zato je tudi sklenila, vzrediti v njem pravega, poštenega, krščanskega moža.

Ko je obiskoval gimnazij, je stanovala ona ž njim; pri najmanjšem pojavu kakega pohujšanja, kadar je zapazila kak slab utis na Jankovi duši, je hitela, da odstrani vse te male madeže.

Ko pa je moral iti na vseučilišče, je sklenila tudi sama ga spremiti tja in ostati pri njem ter čuvati njegovo krasno dušo. Kajti vedela je, koliko mladih se izpridi ravno na univerzah, poznala je ono demoralizujoče življenje v velikih mestih, ki pokvari toliko src. —

Res je šla ž njim, a čuvala ga ni dolgo . . .

* * *

Tako je ostal Janko zdaj sam, saj sorodnikov ni imel mnogo in še ti, ki jih je imel, so bili oddaljeni in se niso mnogo brigali zanj, ostal je sam . . .

Sam? — Ne, poznal je še srce, ki je čutilo ž njim, ki je mislilo nanj, ki je bilo pripravljeno iti ž njim v smrt.

Bila pa je to hčerka njegovega hišnega gospodarja, s katero se je seznanil ravno pred smrtjo svoje matere. Ta se ni vstavljala tej mladostni ljubezni, kajti poznala je zlatolaso Ido pridno, pošteno dekle.

A že čez nekaj mesecev se je videlo, da ni več nad Jankom skrbnega, čuvajočega očesa matere. Začel je z malim — družil se je s tovariši, saj se je zdaj tako dolgočasil doma, pozneje je popival, vendar misli na materine opomine so ga odvračevale od kaj hujšega.

* * *

Nekdaj pa je sedel s svojimi tovariši v gostilni. In tedaj je napeljal eden izmed njih, ki je bil malo prej pri Janku na stanovanju ter videl Ido na stopnicah, govor nanjo. Ker pa je vedel, da jo ljubi Janko, jo je začel opravljati, češ, da je nepoštena, zlobna . . .

Janko, ne več trezen, mu je začel ugovarjati, in naposled mu je prikipela jeza in siknil mu je:

In naravnost smešno je, kar trdijo nekateri liberalni narodno-gospodarski učenjaki, kakor Gustav Cohn, Moriz Contorowicz, Jan Conrad in drugi, da se večinoma cena, po kateri prodajajo diferenčni igralci žito, res sklada z njegovo dejansko ceno. Zato trdijo, da ti igravci morda za naprej preračunajo, kakšno ceno bo imelo žito določeni dan. A da ti gospodje tako trdijo in si na vso moč prizadevajo dokazati te trditve, je pač umljivo, če povemo, da so sami tudi taki igravci in da torej pišejo le pro domo.

Igravec pač določa ceno v nadeji, da bo njegova obveljala, in da bo dobil mastno diferenco, a se tudi prizadeva in trudi na vso moč in vporablja vse zvijače in goljufije, da bodo strle zanj žitne cene določeni dan ugodno. Le oglejmo si bliže obe stranki, besiste in hosiste, kaj vse počenjata pri svojem „lovu“.

Besisti t. j. prodajavci žita (seveda na papirju) si preskrbe večjo množino pravega žita in je postavijo na borzi na prodaj. Če je mera žita visoka, mu seveda pade cena žita za 20, 24 tudi 30 gld. pri vsaki toni. Besist izgubi potem takem pri vsaki toni prodanega žita morda 20, včasih še več kron, a zato žito vendar le veselo prodaja pod kupno ceno. Saj ima pri tem še vendar obilo dobička pri svoji igri, pri kateri ravno meri na nizko ceno ob določenem dnevu. Določeni dan pride; cena žitu je res nižja, nego jo ima na svojih sklepnih listkih in hosisti izgube svojo diferenco.

Zadnja leta zmagujejo le besisti, in zato imamo vedno nižje žitne cene, po katerih ne more več kmet sejati žita, da bi je prodajal na trgu, ker po takih cenah se mu niti delo ne izplača. Leta 1873. je bila cena pšenici 33·24 K, do leta 1896. pa je padla na 15·64 K, (rži: leta 1873. 23·14 K, l. 1896. pa 14·02 K, ječmen pa — ta pa ne spada med predmete termino-kupčije — 1873. l. 20·80 K, 1896. l. pa 16·52 K). In tako je izgubilo svojo ceno sorazmerno s pšenico tudi drugo žito, izvzemši ječmen. Ta pa ni še predmet borzne špekulacije.

Toda tudi hosisti poznajo svoje zvijače in napravljajo včasih prav mastne „kupčije“. Da si hosisti zagotove zmago, najamejo čim več žitnih skladišč in po svojih agentih, ki jih razpošiljajo po celem svetu, skušajo zabraniti, da ne bi prišlo žito od drugod v deželo. Iz skladišč ne prodajajo žita na borzi. Zato mu cena nagloma raste. Ko pride določeni dan (termin), prigrajo svoje tisočake, jih spravijo v žep in se ne zmenijo za to, če že drugi dan zopet padejo žitne cene. To se tudi vselej zgodi. Za 50—80 K pri toni pade cena, komaj se skonča borzna kupčija hosistom v prid. Hosisti pa že med tem, ko zvijačno zvišujejo cene, skrivaj pod ceno prodajajo velikim židovskim mlinom žito s pogojem, da ne smejo moke prodajati na trgu, ampak da jo morajo takoj spraviti v živež.

Tako delajo tedaj dobičke s kmetovimi pridelki židje borzijanci in židje mlinarji.

Naj navedem tu še en izgled, ki nam prav izvrstno pojasnuje to zvijačno borzno špekulacijo.

Pred nekaj leti se je združilo več njujorskih kapitalistov in je pokupilo 500.000 ton pšenice. Med tem so ti možje igrali na borzi z žitom a la baisse. Predno je prišel določeni rok (termin), preplavili so borzo s svojimi 500.000 tonami pšenice in jo prodali seveda v izgubo. S tem so umetno znižali ceno pšenici in sicer ne le za Severno Ameriko ampak za vesoljni svet. * In ubogi kmet, ki je v potu svojega obraza pridelano žito pripeljal na trg, je bil vezan na to goljufno ceno.

Ali je to naravni razvoj žitnih cen, ali se sme trditi, kar trde liberalni narodni ekonomi, da se cene določajo le po popraševanju in ponudbi? Da tudi tu je popraševanje in ponudba, a kakšno je to, to je drugo vprašanje. Oboje je le umetno, ozira se na blago, ki ga v resnici ni. Umetno in z nenravnimi pripomočki in sredstvi spravljajo borzijanci toliko množino blaga na trg in s tem nižajo žitno ceno. In to je tisti veliki nered v trgovini s poljskimi pridelki, proti kateremu ima država dolžnost stopiti v boj. Trgovina z žitom na borzah se mora temeljito preustrojiti, in odpraviti se mora takozvani špekulativni promet na roke (termine). Borzam pa naj se določi zopet ono delovanje, ki ga naj imajo po svojem namenu: pospešujejo naj promet z reelnim blagom, nehajo pa naj biti kapitalistično podjetje za izsesavanje ljudstva, nehajo naj biti na kvar poljedelstvu, in ker poljedelstvu, tudi državi.

Kakor že omenjeno, je ravno pred nekaj dnevi naš presvetli cesar sankcijoniral novi zakon o termino-kupčiji, ki bo stopil v veljavo meseca aprila. Dasi ne bo obsegal vsega, kar so zahtevali v zbornici poslanci v interesu poljedelstva, vendar pa bo s tem zakonom poljedelcu odpadla ena težka veriga, ki ga je že dolgo vrsto let oklepala v odvisnosti velikega kapitala.

Poročila iz mest in trgov.

Kranj. Zadnji čas se je brez moje inicijative začelo spet po listih pisati o načrtih za mestni vodovod in elektrarno v Kranju, katere sem jaz predložil mestnemu zastopu že l. 1896. „Gorenjec“ je porabil to priliko, da pogreje spet nekaj starih neresnic, brezdvomno z namenom, da postavi omenjene načrte pri kranjskih meščanih v kolikor mogoče slabo luč. Ako bi lahko smatral to „Gorenjčevo“ pisarenje le za napade na mojo osebo, bi molčal, ali ker se gre za vitalne koristi našega mesta, ne smem molčati.

Pred vsem konštatujem, da nisem nikdar in nikjer v resnem pogovoru ponujal svojega vodnjaka v Lajhu za mestni vodovod. Pozivljam dotičnika, ki je kdaj od mene slišal, da se javi v „Gorenjcu s polnim imenom. Priznavam pa, da je v predloženih načrtih res projektiran vodnjak za vodovod pod mestom pri Majdičevem mlinu; ali res je tudi, da sem jaz namestu tega vodnjaka že davno nasvetoval vodnjak kje dalje zunaj mesta. Dokaz za to je brošura, katero sem v zadevi kranjskega vodovodnega vprašanja izdal že pred petimi leti, namreč v začetku leta 1898., kjer stoji na 13. strani zgoraj dobesedno: „Nikakor pa ni neobhodno potrebno, da mora vodnjak stati ravno na prostoru v projektu določenem. Saj se lahko postavi kje zunaj mesta, na primer pri vasi Struževo v črti rezervarja iz mojega načrta in za dviganje vode potrebna moč dovede električnim potom“.

Ako se toraj govori o vodovodnem načrtu, katerega sem jaz mestu predložil, naj se vedno pošteva tu nasvetovani vodnjak, in potem je očitanje, da bi v slučaju izvedenja tega načrta Kranjci morali piti gnjilo vodo, popolnoma neopravičeno, prazno.

Kar se pa tiče vprašanja, koliko vodne moči je našemu mestu zajamčene pri Majdičevem mlinu, gospodje okoli „Gorenjca“ vedno namigavajo, kakor da je trditev, da ima mesto tam najmanj 54 konjskih moči, popolnoma iz trte zvita in od mene (kljub boljšemu prepričanju) le iz zasebnih namenov razširjena. — Da to ni puhla trditev brez vsake podlage in vrednosti, razvidi se iz naslednjih dejstev: Ko sem se prvič obrnil do najimenitnejših tvrdk v Avstriji; „Ganz & Comp.“ v Pešti in „Siemens & Halske“ na Dunaju s prošnjo, da izdelajo načrte za mestno elektrarno na podlagi mestne vodne moči pri Majdičevem mlinu, se od začetka nobena tvrdka ni odzvala. Še le ko sem jim vposlal služnostno pogodbo, katero ima mesto Kranj na Majdičevem mlinu vknjiženo, še le tedaj sta poslali obe tvrdki svoje inženirje. Ti so vsaki popolnoma samostojno izmerili mestu zagotovljeno vodno moč ter našli, da znaša ista v vsakem slučaju okoli 54 konjskih moči. Oba računa sta bila le za eno osminko konjske moči navzkriž. Torej se mora smatrati določitev 54 konjskih moči povsem zanesljivo. Ta moč pa bi zadoščala za mestno elektrarno in vodovod tudi, če se vodnjak postavi dalje ven iz mesta.

Ako pa vkljub temu gospodje okoli „Gorenjca“ nimajo vere v te račune dvojnih inženerjev, kako pa morejo pričakovati ali celo zahtevati, da naj kranjsko meščanstvo slepo verjame temu, kar oni razširjajo kot rezultat merjenje in računov lansko leto od njih naročenega inženirja, koje rezultate so le enemu in drugemu meščanu pokazali, a objavili jih še do danes niso.

Vsi drugi pomisleki „Gorenjca“ od 14. t. m. glede tega vodovodnega načrta so v bistvu ovrženi na 13. strani moje omenjene brošure. Samo to naj še pripomnim, da proti velikim

---

„Molči, lažnjivec!“ Sledila je še vrsta psovk. Nato prepir, krik, razžaljenje . . .

In kakor je že ta slaba navada, drugi dan ga je razžaljeni poklical na dvoboj.

Poziva ni odbil. On da bi pustil opravljati dobro ime svoje Ide? Nikakor ne!

Stopil je doli v stanovanje Idinih starišev. Povedal je materi Idini, kako da jo je včeraj razžalil njegov tovariš vpričo njega, kako so se nato sprli, a o dvoboju ni črhnil.

* * *

Prišla je noč. Janko je slonil ob mizi ter mislil.

Da, jutri bo opralo orožje omadeževano čast! Jutri bo pokazal onemu, da ne da opravljati Ide, da se zna biti za njeno in svojo čast.

Zagledal se je v plamen svetilke, ki je nemirno plapolal, kajti okno je bilo odprto in svež veter je vel v sobo.

Ali kaj pa, če —. Stresnil se je. — Ah morda bo jutri že mrtev ali vsaj blizu smrti! Predstavljal si je oder in na njem leži on, mirno, z zaklopljenimi očmi, upadlimi lici, s sklenjenimi rokami, prav tako kot njegova mati pred letom.

In nehote se je spomnil onih dni pred smrtjo in po smrti materini. — Vstal je in začel hoditi po sobi, vedno hitrejše, zmeraj nemirnejše. In tu — kot da bi čul glas!

„Ne pozabi Boga, vedno misli le na to, kar ugaja Njemu, ne daj se premotiti od sveta!“

Moj Bog, ali je že tako daleč? Ali je že pozabil nanjo, na svojo mater in na njene nauke?

— Dolgo je še bdel Janko, pozno, pozno v noč.

Razmišljal je o mnogem, spomnil se je na svoje prejšnje življenje in ko se je spravljal spat, je lesketala solza v njegovem očesu, solza kesanja in obžalovanja — v srcu pa mu je nastal drug, nov sklep . . .

* * *

Drugi dan pa je pisal svojemu nasprotniku, da se ne dvobojuje, da je to nekrščansko, nemoralno; kratko, malo pismo.

A še isti dan je dobil tudi on pisemce. Bodisi da se je maščeval odbiti nasprotnik s tem, da je povedal Idi o „netaktnem“ postopanju Jankovem, bodisi da je kje drugje čula o tem — zvedela je tudi Ida o vsem.

Mrak je vlegel v sobo. Janko je stal pri oknu in čital in vnovič čital. Ni mogel verjeti. . . . Takega, ki ni še toliko častiljuben, da bi zastavil svoje življenje za čast svoje zaročenke, takega, ki se boji biti se za svojo in svoje drage čast, takega ne morem ljubiti! — Ostani srečen in pozabi! — —

Torej i ona, njegova Ida, je taka kot vsi drugi, i ona ima iste nazore, one pogubne, nekrščanske nazore! I njo mora ostaviti, če se hoče ravnati po opominih svoje matere! — Tu Ida in z njo sreča — tam mati in njeni nauki.

„Ne pozabi Boga . . . ne daj se premotiti od sveta —“

Je li pa res z Ido vsa sreča? —

Po dolgem, groznem duševnem boju pa je raztrgal pismo na drobne kosce.

„Evo, tako je z mojo srečo“, si je mislil, „razpršila se je in ne bo je več. — Toda ne! Glej tam zahaja solnce in skrilo se bo za gorami, a ne za vedno! Kmalu se zopet vzdigne v vsej svoji moči, v vsej svoji lepoti in veličastvu! . . .“

In zdelo se mu je, kot da mu kdo polaga roki na rameni z vso ono ljubeznijo, ki jo čuti mati za svojega dobrega otroka, in da mu šepeče:

„Janko, vedi, da boš tako srečen, a le tako. — Ravnaj se po svoji vesti in po naukih svoje matere! Ne pozabi Boga . . . ne daj se premotiti!“

Zakril si je obraz z rokama in postal zadovoljen. Čutil je, da se mu neka druga, tiha, prej nepoznana sreča seli v srce . . .

elementarnim nezgodam ni varno nič na svetu, in tudi vodovod iz Kokre bi ne bil.

Na očitanje, da jaz v raznih svojih vodnih pravdah občini deloma odrekam vsako pravico do vodnega kolesa, ali ji pa priznavam le prav malo konjskih moči, odgovarjam na kratko s tem, da to ni resnica. Ravno tako neresnična je trditev, da jaz zadržujem izvršitev vodovoda iz Kokre; saj že imate zagotovljeno državno in deželno podporo za kokrski vodovod in tudi ugodno koncesijo, proti kateri nimajo nobeni rekurzi nobene odločilne moči, toraj tudi moji ne! Treba je tedaj le pričeti z delom!

Končno pa mi bodi dovoljeno izreči svoje začudenje nad načinom, kako zagovarjate po svojem glasilu pravice kranjskega mesta do vodne moči na Savi pri Majdičevem mlinu!

Tomo Pavšlar, posestnik v Kranju.

Iz Kranja. V zadnjem dopisu smo označili velike koristi, ki jih ima mesto Kranj od gimnazije, in omenili tudi nerazumljive gonje „Gorenjčeve“ zoper zaslužnega g. ravnatelja. Ko je tega po svojem mnenju popolnoma in „za vedno“ vničil, se je spravil Goljat izpod klanca tudi na one — kakor sam zatrjuje — osebno mu neznane profesorje, ki so tako predrzni, da imajo svoje prepričanje, ne da bi jim to dovolila njegova mogočnost. Z „nepristranskega“ svojega stališča jih je že osvetil od vseh plati. Pretipal jim je možgane in našel, da so ignorantje; spoznal je tudi, da so mojstri dolgega časa; razložil jim je najnovejše pridobitve, kako treba učiti mladino. Zlasti pa se je zanimal za njihovo vnanjost: telesna teža, popolnoma nova turistovska obleka, bodeljni — tečna hrana za bravce.

Pa bodimo resni! Da si človek, ki je študiral in študiral, svojih študij pa ni dovršil, sploh drzne očitati nevednost profesorjem, ki so dokončali v redu vseučiliške navke, to je še več kakor predpustna šala. Pri vsem delovanju ga vodi le slepa strast, ne pa oziri na korist mesta! Kako slabo mora vplivati tako počenjanje na razvoj gimnazije, ki dobiva svoj naraščaj največ iz vernega kmečkega ljudstva! Ne čudimo se torej, če si marsikateri oče dobro premisli, predno pošlje sina v mesto, kjer se šopiri tako neovirano duh, sovražen veri in avktoriteti. In za take slučaje imamo dokaze. Zadnji čas je zato, da se zgane meščanstvo in zakliče takim grobokopom: Roke proč od naše gimnazije!

Iz Kranja. Naj pa kdo reče, da ni „kunt“ ta mali Ciril Pirc! Če govorimo o napredku Kranja, se obesi za kako osebo in piše o nji sežnje dolge članke v „Narod“ in „Gorenjca“ ter si izmisli toliko zvijač, da mu moramo glede oseb odgovarjati. Vse to dela z namenom, da bi pozornost odvrnil od glavnega predmeta, od polževega napredka mesta. Zaradi svojega očeta, o katerem trdi, da je dobro gospodaril za mesto, je pa poštenjak takole naredil. Mimogrede smo mi omenili, ker se nam ni vredno zdelo, obširneje se pečati z Matevžem Pircem, da je Matevž kot župan mesta pustil dolgove. Ciril Pirc se je zatekel k „Novicam“ ter je iz številke „Novic“ od 1. decembra l. 1869. ponatisnil z razprtimi črkami stavek, da je Matevž Pirc „v najlepšem redu pustil mestno kaso“. Utajil je pa popravek, katerega so „Novice“ prinesle teden pozneje iz Kranja, v katerem so pa poročale iste „Novice“, koliko je blagajniški dnevnik mestne županije v Kranju izpričal dolga pri Pirčevem odstopu, in so zraven pristavile „kar ga je dozdaj znanega“. Ta dostavek priča, da je bil v kasi najlepši red. Ker pa gospod Ciril tako rad besedič o izvrstnem županovanju svojega očeta, naj nam bi rajši povedal, kako je bilo s Pungertom. Zlasti naj nam pa razloži, za koliko je hotel g. župan Matevž Pirc prodati gašejski svet za železnico, in za koliko so ga potem drugi prodali, ko je on padel. Mnogo meščanov še živi, katerim je ono krasno gospodarstvo prav dobro znano; naj jih g. Ciril le popraša, pa bo več izvedel, kot iz „Novic“. V Gašteju naj Ciril išče gospodarstvo svojega očeta, na pokopališču naj ga pa pusti počivat, ker se njegove osebne časti nihče ni dotikal. Tako gospod Ciril, sedaj pa proč s cokljo, da pridemo naprej!

V Kranju se je osnovalo pretečeno nedeljo veteransko društvo. Ustanovni občni zbor se je vršil v gostilni g. Weinbergerja. Navzočih je bilo nad 50 mož, ki so izvolili v izvrševalni odbor sledeče gg.: načelnik: Ivan Theuerschuh; namestnik: J. Hlebš: odbornike: Celar, Drinovec, Fr. Omersa ml., Papler, Petrič, Šink, Špenko, Tomc, Virant in Weinberger.

Predpustna veselica izobraževalnega in zabavnega društva „Kranj“ je preteklo nedeljo nepričakovano dobro uspela. Gornji prosteri hotela „Nova pošta“ so bili napolnjeni do zadnjega kotička tako, da so komaj dobili vsi prostora. Poleg starih znancev so prihiteli novi gostje iz mesta in okolice, da se razvedre v prijazni neprisiljeni družbi, da si privoščijo urico predpustnega veselja. In gotovo nikomur ne bode žal da se je vdeležil. Vse točke programa so se izvajale v popolno zadovoljnost občinstva. Meščanska godba zasluži vso pohvalo, izvrševala je svojo nalogo uprav mojstersko, da, nudila nam je res umetniški užitek. Presenetil nas je tudi zbor moškega pevskega društva Kranj, ki se je za ta slučaj spopolnil v mešan zbor. Nekatere točke so ugajale v toliki meri, da so se morale po večkrat ponavljati. Za bučen smeh je poskrbel g. Šink, ki je s pravim humorjem prednašal par kupletov, v katerih je pokazal, kakšen da je tudi v Kranju narobe svet. Žel je za svoj trud mnogo pohvale. Še-le v pozni uri so se prostori nekoliko izpraznili, da je bila mogoča prosta zabava. Kakor čujemo, se snidejo člani in prijatelji društva „Kranj“ na pustni torek zvečer v društvenih prostorih da pokopljejo pusta.

Iz Radovljice. „Katoliško izobraževalno društvo“ v Radovljici je pretečeno nedeljo popoludne priredilo svojim članom predpustno veselico s petjem in tombolo. Šaljivi nastop „Bura“ in „Smolarja“ je zaradi nekega zadržka moral izostati. Petje pod vodstvom g. organista Bernarda Pirnata je bilo izborno. Zlasti Volaričev šaljivi zbor „Nos“ je splošno ugajal. Pohvalno moramo omeniti, da so se naši mladeniči v kratkem času dobro naučili dokaj težkih pesmi. — Naše društvo vrlo vspeva. Lansko leto smo imeli nad trideset predavanj. Bivši društveni tajnik g. dr. Jerše, ki je društvo ustanovil, je imel vrsto govorov iz zgodovine, zlasti o francoski revoluciji. Sedanji tajnik g. Koprivec pa je imel več predavanj o socijalnem vprašanju. socijalni demokraciji, alkoholizmu, inkviziciji, cerkvenem premoženju itd. Predavanja so navadno vsako nedeljo zvečer ob 7. uri. Nato je prosti razgovor o vsakovrstnih dnevnih dogodkih, pevci zapojejo, drugi berejo tretji igrajo nedolžne igre. Žal, da nimamo primernega postora, kjer bi mogli vprizoriti kako gledališko predstavo. Upamo, da se bo tudi to sčasoma doseglo. Knjižnica je dovolj bogata in se pridno vporablja. Papeževo štiridesetletnico bo tudi naše društvo primerno proslavilo. Brez dvoma bo društvo mnogo pripomoglo, da se obrne tudi v Radovljici na bolje.

Iz Idrije. Naše krščansko gospodarsko društvo liberalne trgovce strahovito bôde v oči. Že predno se je pričelo pred 4 leti, napadali so je na vse mogoče načine. Potem smo imeli še precej mir do povodnji l. 1901. Tedaj so liberalci klicali na pomoč vse oblasti nad najsposobnejšimi in najzmožnejšimi možmi. Tako vsaj sodi danes „Jednakopravnost“ o njih. Najstrastneje pa so pričeli liberalci padati po krščanskem gospodarskem društvu v zadnjem času. Načelnik nadzorstva je podal javno izjavo, katero je tudi podpisal s svojim priimkom, da zadruga lepo napreduje in da se redno in pošteno v njej posluje.

Najlepši dokaz poštenega poslovanja v zadrugi pa nam podaje „Letno poročilo“ imenovanega krščansko gosp. društva za 4. upravno leto 1902. Dobili smo poročilo zadnjo nedeljo 15. t. m. v roke, ko se je vršil občni zbor, katerega se je udeležilo do 150 članov. Poročilu posnemamo, da je pristopilo med letom 97 zadružnikov, izstopilo pa 6: koncem leta je štela zadruga 410 članov — pač častno število, do malega so vsi člani rudniški uslužbenci, večinoma delavci. V deležih je naloženih 14.726 K, prometa je imela zadruga 194.900 K 3 h. Čistega dobička izkazuje račun 6362 K 94 h. Zadružnikom se obrestujejo deleži s 5%, dividende dobe udje tudi 5% v skupnem znesku 4413 K 16 h. Rezervni zaklad je narastel že na 3193 kron 12 h, četudi je 5% dividenda. Kako lepo napreduje naša zadruga, kaže naslednji pregled:

Leta	Promet	Dividenda	Članov	Rez. zaklad
1899	34.673·20	—	165	294·21
1900	71.086·—	1780·—	205	865·27
1901	133.064·94	3045·55	319	1788·92
1902	194.900·03	4413·16	410	3193·12

In vse to vodijo izključno krščanski delavci, katere liberalci tako radi pitajo z analfabeti! V naše načelstvo smejo biti edino le rudarji voljeni.

Kako pa vendar, da je krščansko gospodarsko društvo liberalcem tak trn? „Sl. Narod“ in posestrina njegova „Jednakopravnost“ zlasti zadnji čas kar ne najdeta miru. I kaj pa hočejo! Naši liberalci pripadajo „čistim“. Pravemu liberalcu pa smrdi vsaka organizacija; poedini ostanimo, da nas bodo lažje izžemali, le združujmo se ne, to je geslo pristnega liberalizma. Zato so pred letom dni tako strastno napadali občno konsumno društvo in njegovega ravnatelja, letos pa so padli po naši oziroma naših zadrugah. Naše liberalne korifeje se boje pred vsem združenja, zlasti delavskih stanov. Zakaj pa na primer nimajo prav nič proti temu, ako liberalni trgovci delajo konkurenco obrtnikom, čevljarjem, krojačem, klobučarjem, ko prodajajo tvorniške izdelke? Zakaj nič proti temu, ako liberalni trgovec s špecerijo prične konkurenco s krčmarji? To so le posamniki — zato jih liberalizem trpi. Kadar se pa pričenja delavstvo združevati, takrat se pa liberalec ustraši, zato bljuje ogenj in žveplo nad katerokolibodi organizacijo, na tiste, kateri pa delajo za organizacijo, izliva liberalno gnojnico, da bi jih utopil v njej. To so sami ničvredneži, sleparji, pijanci na Tolminskem in drugod. Kadar se kak organizator izpreobrne ter postane liberalec, potem ga pa mažejo, da je kaj, iz analfabeta postane najsposobnejši in najsposobnejši mož sveta.

Drugi vzrok liberalnih napadov na naše zadruge pa je mošnjiček. Tiste zadruge, katere neso liberalcem, so dobre, kjer pa vedo že naprej, da ne bo kupčije, pa ni vse skupaj nič vredno, k večjemu služi po liberalnih mislih le v to, da se tem lažje ponaša kak „naduti pop“. In naše krščansko gospodarsko društvo? Da, globoko je poseglo v naše gibanje — pa tudi med liberalce. Kako so trgovci znižavali svoje cene, misleč, tako zadrugo vničimo — potem si že pomagamo spet! Koliko je vplivala zlasti naša zadruga na krčmarje! Vse drugačno vino so prisiljeni sedaj točiti in po poštenih cenah. Dividende tudi ni potegnil koncem leta kak liberalen trgovec, ampak delavec. Samo krščansko gospodarsko društvo je razdelilo med svoje člane tekom treh let 9238 K. Kaj ni to lepa svota?

Zato pa želimo, naj se še dalje lepo razvija krščansko gospodarsko društvo, naj razširi svoj delokrog, kakor so želeli na občnem zboru člani (meso, železo), če bodo tudi liberalci še bolj hudi. Udje naj se oklepajo svoje zadruge, saj bo v njih prid, načelstvo in nadzorstvo naj pa tudi nima nobenega strahu pred liberalnim kopitom!

Domače novice.

Ljubljanski občinski svet je sklenil, da se ne udeleži več nobenih cerkvenih prireditev, češ da je „Slovenec“ razžalil nekatere narodne dame, ker je dejal, da pozna liberalke, ki stoje dosti nižje nego zloglasne ženske, ker svojim možem niso zveste. Mi se res čudimo, da je radi tega ljubljanski občinski svet tako razburjen in da vse zvrača na škofa. Da se pa stotinam in stotinam delavcem krati volivna pravica v občinski svet za to pa ljubljanski občinski svet ni razburjen. To se mu zdi popolnoma v redu! Pa preskrbeli bomo, da bodo gospodje na magistratu tudi radi tega skakali! Ljudsko gibanje v Ljubljani se šele prične in to Vas bo še-le razburjalo! Vedno bolj se bomo smejali Vaši razburjenosti.

Jubilej sv. očeta bo posebno slovesno praznoval občinski svet v Lvovu. Župan bo predložil občinskemu svetu adreso na sv. očeta, katero bodo podpisali vsi občinski svetniki. Občinski svet bo priredil slavnostno zborovanje na katera bo povabil vsa katoliška društva v Lvovu. — Dalje je sklenil občinski svet v proslavo papeževega jubileja sezidati 10 hiš za delavce, katera kolonija se bo imenovala „Wola Leona XIII.“ Dr. Cieselski je predlagal, da se da vsako leto vsota 1000 kron v premijah po 60 kron zvestim poslom obojega spola; Markiewicz pa, da se ustanovi 20 ustanov po 40 kron za mestne delavce. Oba predloga sta se izročila odseku. Mestni svet je storil svoj sklep z motivacijo, da najbolje ustreže željam socialnega papeža z ustanovami za delavsko ljudstvo. Tako Poljaki časte sv. očeta. In občinski svet v Ljubljani? O tem bomo še govorili.

Salezijanski gojenci prirede jutri v nedeljo točno ob 7. uri zvečer predstavo v „Katolškem Domu“. Več na lepakih. Prijatelji mladine prihitite v obilnem številu na to zabavo.

Pet novih slovenskih cerkva v Ameriki bo letos zgrajenih in sicer v La Salle, Vankeym, Shouth Chicago, Prockway, Steelton in Calumet. Najlepša bo nova cerkev v Calumetu, ki bo veljala okolu 140.000 gld. Preteklo leto se je v Ameriki nad 10.000 Slovencev na novo naselilo.

Iz Šmartina pri Kranju. Izobraževalno društvo v Šmartnem vrlo lepo napreduje. Par ljudij pri nas to jezi, še bolj pa jezi liberalce v Kranju. Po vsaki veselici prišnofa kak sotrudnik „Gorenjca“ v neko tukajšnjo gostilno in poprašuje kaj je bilo. Ker slabega nič ne izve, si izmišljuje laži in obrekuje. Najraje se zadira v čast. gospoda kapelana Paulusa, ki je duša društvu, in mu rad katero natvezi, da ga zaničuje. Nedavno je bil šel g. Paulus v hišo posestnika J. Knifica, kjer so ravno v pinji delali. Na njegovo prošnjo mu je gospodar pokazal pinjo, ki je bila bolj nenavadne oblike. Precej je kranjski „Lažnik“ prinesel notico, da je g. Paulus „puter“ delal. O krasni naši papeževi veselici je zopet prinesel „Gorenjec“ polno torbo lažij in prismojenostij. V prostorih izobraževalnega društva se nikdar ne pije žganje, „Gorenjec“ pa piše, da je bilo društvo zbrano v šnopsariji, g. Paulus je lepo govoril o papeževi petindvajsetletnici, „Gorenjčev“ bedak pa pravi, da je predaval o papežu Leonu XIII. in petdesetletnici (!) njegovega kronanja. Ko je to pisal, je gotovo delal „puter“ v glavi. Nesramno je pa, da se potem dopisnik spravi nad sv. Očeta, katerega ravno zdaj ves omikani svet slavi, in da piše: „Seveda bo zopet revno ljudstvo temu velikemu revežu moralo darovati krvavo zaslužene vinarje in si pritrgati ter tudi večkrat nezabeljeno in neslano jesti, samo da reši tako velikega reveža pogina“. Človeka, ki bi si upal smešiti na tako grd način sv. Očeta ne premore Šmartinska fara; ni dvoma, da se je človeče, ki je to „Gorenjcu“ priobčil, priklatil iz Kranja, kjer izhaja njega vredno glasilo. Šrange so sicer odpravljene a proti takim govedom jo bo treba postaviti vrh Gašteja. Tudi ni res, da bi bil pri društveni veselici ta „nobl“ pek v svojem govoru spravil na dan razne bedarije, res je pa, da je govoril o slogi med stražiško požarno brambo in izobraževalnim društvom in da so njegov govor mnogoštevilno navzoči možje in fantje, kmetje in sitarji, odobravali.

Iz Kranjske Gore. Po odhodu veleč. gospoda A. Žlogarja so se mnogi tukajšnji rodoljubi bali, da ne bi narodno življenje v gorenjski dolini zaspalo, ker je podružnica sv. Cirila in Metoda zgubila svojega delavnega predsednika. Toda pretečeno nedeljo nam je pokazala, da se bo še v naprej delovalo v Žlogarjevem duhu. Napravila se je veselica v korist naše podružnice, ki je nad vse lepo vzpela. Takega programa sploh Kranjska Gora še ni videla. Pa tudi vprizoritev sama bila je nad vse hvale vredna. Napravili smo nove kulise, nov oder in nov zastor — in to vse z domačimi močmi. Precej je bilo truda in mnogo skušenj, ali končen vspeh je vse zadovoljil. Dvorana je bila natlačeno polna, tako da so morali mnogi oditi. To bodi vzpodbudo našim pevcem in igravcem, da bodo tudi drugo pot marljivi in vztrajni. Vse točke so bile lepe, da, nekatere celo izvrstne. Občinstvo je bilo zelo zadovoljno, in vsi, domači in tuji so obljubili, da bodo zopet prišli. Pretečena nedelja je pokazala, da se da tudi v Kranjski Gori kaj narediti, saj imamo mnogo izvrstnih moči. Naj bi bili v delu za narod vselej vsi jedini!

Pevsko društvo „Ljubljana“ vabi na prvo veliko liudsko maškarado ki bo jutri dne 22. februvarja 1903. ob 8. uri zvečer, v prostorih starega strelišča. Vstopnina za osebo 1 K 40 h. Maske in p. n. podporni člani 1 K Rodbina treh oseb 3 K. Maske imajo vstop le proti izkazu na dotično ime se glasečega vabila. Godba c. kr. pešpolka kralj belgijcev št. 27. Vstopnice se prodajajo pri gosp. Fran Čudnu na Mestnem trgu, v trafiki gosp. Fr. Šešarka v Šelenburgovih ulicah in gosp. Podrekarju na Starem trgu.

Nov slovenski duhovnik v Ameriki. V Ameriko je došel č. g. Jos. Tomšič iz Istre.

Vzdignjeno gnezdo židovskih kolporterjev. Te dni je ljubljanska policija vzdignila gnezdo židovskih kolporterjev. V Kreutzerjevi hiši na Marije terezije cesti in v neki hiši na Gruberjevi cesti so imeli skladišča za razne umazane nemške in slovenske romane, s katerimi so preplavili vso deželo.

Petindvajsetkrat kaznovan in se še ni poboljšal! Ljubljanska policija je zasačila te dni na tatvini nekega Ivana Jeršeta. Ta je zelo nevaren tat. Petindvajsetkrat je bil že kaznovan in izgnan iz mesta ljubljanskega, pa se še ni poboljšal. Jeršeta izroče deželnemu sodišču.

Ropar in morilec. V Ivanjskem vrhu v Slovenskih goricah je neki Miha Waidinger, ki je prišel ravno od vojakov, zadavil sosedovo hčer Rožo Hvalič v kuhinji in jo na to obesil. Šel je potem v sobo k 81 letnemu Rozinemu očetu, ki je ležal v postelji in mu grozil z nožem, ako mu ne da denarja in ako ni tiho. Dobil je v sobi pri starci za okolu 18 K vrednosti. Ko je ropar oblekel Hvaličevo obleko, se umil in odšel, priplazil se je starček s težavo v kuhinjo, kjer je našel svojo hčer obešeno. Pol ure je rabil starček, da je prišel do bližnjih ljudi. Waidingerja zasledujejo orožniki.

Maribor. Včeraj so tu pokopali odpuščenega dr. Hudnikovega solicitatorja Avgusta Kronabetvogla iz Ljubljane. Ustrelil se je v glavo. Pri samomorilcu so našli več pisem na njegove sorodnike.

Nadepoln otrok. 16 letnega Jan. Žnidarja iz Kamnika na Kranjskem so prijeli 11. t. m. v Mariboru, ker je več ljudi ogoljufal.

Ustreljen od orožnikov. V „Slovencu“ čitamo: Orožniška patrulja iz Mengša, zasledujoča nekega Andreja Rahne iz Vinj, župnije St. Helenske, zalotila je na večer 6. t. m. v Trzinu brezposelnega samskega 45letnega Frančiška Aleša iz Sela, župnije ihanske, ki je bil iskanemu podoben. Pozvan, da se iskaže, kdo in odkod je, si je Fran Aleš pridejal tuje ime Janez Janežič ter izjavil, da naj ga sprevedejo do ihanskega župana, ki ga pozna. Na potu tja je patruljo, ki je bila sedaj izven svojega rajona in jej lokalne razmere niso bile znane, zvodil po ovinkih v krumprški gozd; ondi pa v bližini vasi Brda, kjer biva župan, je ubežal nagloma orožnikoma. Ker se ni odzval na trikratni klic, sta oddala orožnika za njim vsak po eden strel. Eden strelov je zgrešil svoj cilj, drugi pa zadel ubežnika tako smrtonosno, da se je isti zgrudil na tla ter ondi mrtev obležal.

Najnovejše vesti.

Dunaj. Poslanec dr. Tavčar je interpeliral vlado radi konfiskacije „Narodovega“ podlistka „Žrtev razmer“. Brošura je bila priložena interpelaciji, ni pa tiskana v stenografičnem zapisniku, torej ni imunizirana. Na interpelaciji ni podpisan noben Mladočeh in tudi noben resnejši liberalec drugih slovanskih strank. Podpisala je interpelacijo Klofačeva stranka in — židovski socijalni demokratje.

Rim. Včeraj so se pričele slavnosti v proslavo 25 letnice jubileja sv. očeta. Sv. oče je popolnoma zdrav. 6000 romarjev ga je burno pozdravljalo.

Madrid. V bojih mej sultanom in pretendentom v Maroku je padel vojni minister sultanov El Menebki.

Draždane. Obolel je tudi starejši sin prestolonaslednika. Princezinjo Lujizo še vedno ne puste k otrokom. Našli so pisma, katere je pred meseci pisarila princezinja nekemu zobozdravniku. Žena zobozdravnikova je sedaj tudi uložila tožbo proti svojemu možu za ločitev zakona.

Petrograd. V žensko vzgojevališče se je priklatil stekel pes in ogrizel 40 deklic.

Barcelona. Tu je aretovala policija tri anarhistiške skrivne družbe.

Bruselj. Zdravje cesarice Karlote, soproge ustreljenega cesarja Maksimilijana je vedno slabše. Vsak čas pričakujejo katastrofe.

Okolu sveta.

Vojna predloga sprejeta. V predvčerajšnji seji avstrijske poslanske zbornice je zbornica z veliko večino odobrila v drugem in tretjem branju ves vladni načrt o vojaških novincih ter drugih zahtevah vojaške uprave. Minister grof Welsersheimb je obljubil: Orožna vaja v dvanajstem službenem letu bo že sedaj odpadla z gotovimi potrebnimi izjemami. Rezervniki predzadnjega leta se bodo pa pozvali k orožni vaji po vsakokratni potrebi. Kar se tiče preskrbovanja armade se bo minister v najširšem obsegu oziral na domače proizvajalce; tudi predčasne dopuste bo dovoljevala vojna uprava kmečkim sinovom in takim, ki so doma neobhodno potrebni. Vestno se hoče vojna uprava ravnati po predpisih glede izpolnovanja verskih dolžnosti in gojenja verskega čuta. Glede dvoboja opozarja minister na svoje tozadevne prejšnje izjave, ravno tako glede dveletne prezentne službe, glede katere bo podal o priliki še obširnejših poročil. Zakon o preskrbovanju udov in sirot je že izgotovljen; na premembe določb § 33. in 34. vojnega zakona se bo oziralo pri splošni reformi tega zakona; dotlej bo pa minister skušal kar največ ustreči opravičenim željam v interesu rodbinskega in kmečkega življenja. Glede vojaških taks bo dovolila vojna uprava najširše olajšave najnižjim razredom ter zvišala iste v višjih razredih. Novi vojaško-kazenski pravdni red bo temeljil na načelu javnosti, ustmene razprave in pravice zagovora. Oni, ki so pozvani v vojake in morajo napraviti daljšo pot do svoje garnizije, dobe primerne odškodnine. Prihodnja seja drž. zbora bo 27. t. m.

Makedonsko vprašanje. Vse velevlasti so odobrile od Avstrije in Rusije predložene reforme za Makedonijo. Načrt reform sta avstrijski in ruski poslanik danes predložila turški vladi. Reforme se javnosti priobčijo prihodnji teden. V Skopljenu so našli pod hišo turškega valija podzemski predor, v katerem je bilo polno razstreljivih stvari. Vstaši so hoteli razstreliti valijevo hišo.

Umrla je dne 14. februvarja na Dunaju nadvojvodinja Elizabeta, stara 72 let. Bila je dvakrat omožena ter je zapustila pet otrok. Njena hči je tudi španska kraljica-vdova Marija Kristina. Sinovi so nadvojvode Friderik, Karol, Štefan in Evgen. Pred nekaterimi dnevi je bila zbolela vsled pljučnice.

Izseljevanje v Bosno. — Nedavno je bosenska vlada razglasila, da se lahko vsakdo naseli na neobdelano, a rodovitno njeno zemljo. Onemu ki se izseli v Bosno, odstopi bosanska vlada 20 *h* dobre, neobdelane zemlje za letno najemnino po 1 K od hektara. Ako se izseljenec 10 let lepo vede in zemljo pridno obdeluje, se zemlja prepusti v popolno last najemniku. Vsak izseljenec pa mora položiti kot jamstvo 600 gl., kateri znesek se mu pa po 10 letih povrne ali pa vračuna. Ob jednem pa mora tudi dokazati, da zamore dve leti sebe in svojo družino preživeti. Vse te pogoje pa izve natančnejše vsakdo pri političnih ali pa tudi pri občinskih oblastih. Te prilike naj bi se poprijeli Slovenci in Hrvati, katerih domača zemlja ne more preživljati, posebno pa oni, kateri silijo iz domovine v Ameriko. Amerika stavi dandanes izseljencem vsakovrstne zapreke, ker ima dovelj ljudstva. Razun

tega delajo našim rojakom po svetu težavo tudi razni drugi jeziki. A v Bosni najdejo bratski narod, skoro svojo govorico, šege in navade. Kar se mora plačati za vožnjo v Ameriko, ter dotljej, da si ustanovi izselnik trdno ognjišče, postane v Bosni v 10 letih samostojen gospodar obsežne in rodovitne zemlje. In če komu ne ugaja, lahko se brez težave stroškov vrne, česar iz Amerike ni mogoče. Dosedaj se naseljujejo v Bosni Nemci, Madjari in Židi, zakaj bi se ne prisvojili Slovani svoje slovanske zemlje pod tako ugodnimi pogoji.

Roman saksonske princezinje. Zavod „La Metaire" v Nyonu poleg Ženeve, kjer se sedaj nahaja princezinja Lujiza Saksonska, ni navaden sanatorij, kakor so trdile nekatere vesti, marveč je pravi zavod za umobolne. Princezinja je baje to že prej vedela in je sama hotela iti v ta zavod, dasiravno ni umobolna. Njeni odvetniki nočejo povedati pravega vzroka, zakaj se je princezinja podala v ta zavod. Sodi se pa, da se hoče na ta način pokazati princezinjo kakor umobolno.

Podgane v Londonu. Neki okraji v Londonu imajo te dni veliko nadlogo. Mestni svet je namreč sklenil, da se ima porušiti mnogo starih hiš v nekem delu mesta. V tem delu so imele podgane v podzemeljskih luknjah svoja velikanska gnjezda in ker so morale radi podiranja hiš pobegniti iz svojih dosedanjih bivališč, so podgane kar preplavile vse bližnje ulice in udrle celo v hiše. V nekem velikem restavrantu so napravile ogromno škodo, pokvarile so vse perilo in vse pohištvo, pojedle vse, kar je bilo notri in prepodile seveda vse goste, tako, da je moral gospodar restavrant zapreti. Pred podganami ni več prav nič varno in jih nikakor ni mogoče prepoditi. Nekega večera so v dvorano neke restavracije zaprli psa one pasme, ki je izvrstna za lov miši in podgan, a naslednjega jutra našli so le ostanke psa v dotičnem prostoru; podgane so ga skoro popolnoma pojedle.

Otrok z dvema imenoma. V avgustu leta 1892. so bili našli v Št. Ilju novorojenčka, ali starišev niso mogli najti. Otroku so dali ime Marija Wagen in varuha v osebi občinskega sluge. Ta je hranil otroka na račun občine. Sedaj pa so se oglasili stariši in se je izkazalo, da je bil otrok zakonski in da je bil tudi kršen v Št. Jurju in potem odložen. Otrok je bil torej dvakrat kršen in je vpisan v dvojne matice. Ima torej dve imeni: Marija Wagen in Ivana Psteršek. Občinski urad je prijavil stvar sodišču.

Zakaj je osel? Neki stotnik se je med vežbanjem zelo hudoval nad korporalom, ki je vse zmešal. Po vaji ga pokliče predse in mu reče: „Recite mi osel!" Korporal ni razumel in je molčal. „Recite mi osel", zagrmel je stotnik. „Ker ste zapovedali, gospod stotnik", stokal je korporal, „tedaj ste vi osel!" — „Popolnoma prav", odgovori stotnik: „In zakaj sem osel? Ker sem vas za korporala naredil!"

Koliko je vredna žena. V Ugandi stane dobra žena po srednji ceni štiri vole, škatljo municije in šest šivalnih igel. Kaferska žena stane — primerno položaju nje rodbine v družbi — od dveh do deset kron. V Tatarski dajejo tašči gotovo kvantiteto masla. Pri Mishinčih plača bogataš za svojo zaročnico dvajset volov; ako pa je siromak, more dobiti ženo za enega prašiča. V deželi Timora se ne more nikdo ženiti, ako ne poseduje slonovih zob. Na figijskem otočju treba imeti kitovih zob, a pri divjakih mongonskega plemena se more žena zamenjati z dvema jelenovima dlakama. — Pri nas se sicer žene ne kupujejo, stanejo pa vendar le mnogo.

GLASNIK.

Delovanje društev ob letnih časih.

Po sončnih bregovih mile naše domovine poganjajo in širijo svoj vonj napovedovalke pomladi: teloh, zvončki in tu in tam pojavlja se že tudi ponižna vijolica. Narava nam napoveduje, da bode kmalu zime konec in se bodo približali gorki letni časi. Živahno vsakoletno društveno življenje, ki naj je vladalo po zimi v naših društvih, bode s tem ponehalo samo ob sebi. Ljudje na deželi, utrujeni po dolgotrajnem, napornem vsakdanjem delu se ob delavnikih ne morejo udeleževati društvenega življenja; v mestih in sploh po industrialnih krajih pa hlepe ljudje po svežem zraku, tako da ob delavnikih ob lepih letnih časih živahno društveno življenje mogoče ni. Delavna in za društveni napredek uneta naša načelstva pa brez dvojbe tudi po leti počivala ne bodo, marveč gledala bodo, da društva tudi po leti goje svoj vzgojevalno izobraževalni namen. To delo vršila bodo društva največ ob nedeljah in praznikih, kakor tudi deloma na sopraznike, ob katerih se na več krajih ne dela.

Delovanje političkih društev.

Politiška društva ne smejo imeti sama kot taka z drugimi društvi nikake zveze, tako določa postava, nikjer pa ni, in ne more biti zabranjeno, da ne bi smeli imeti posamni člani in tudi posamni odborniki političkih društev stika s člani in odborniki drugih političkih in pa tudi nepolitiških društev. Voditelji političkih društev naj skušajo poizvedeti, kateri odborniki in člani nepolitiških naših društev so za našo stvar najbolj vneti, delavni in med sočlani vplivni. Politiška društva naj na podlagi teh poizvedb sostavijo imenike svojih svetnih zaupnikov in naj jih od časa do časa, seveda ne prepogosto, skličejo v posvet. Na teh posvetih obravnavajo naj se razna dnevna vprašanja, govori naj se pa tudi o važnih, dotični kraj zadevajočih stvareh. Svetni zaupniki bodo se tako tudi politiško imenitno izobrazili in tako postali najboljši agitatorji in organizatorji za našo stvar, tako ob agitaciji za večje politiške shode kakor ob času volitev in drugih političkih prilikah! Kar se tiče javnih velikih političkih shodov bi bilo jako umestno, da se v vsaki fari saj jedenkrat na leto vrši velik politiški shod; v nasprotnikom eksponiranih krajih pa veljaj načelo: čim več političkih shodov z najboljšimi govorniki, tem bolje za stvar; če pride do kavsa na takih shodih ne škoduje ničesar, okremené se značaji in akoravno začetkoma počasi, s časoma napreduje naša ideja. Pred vsem pa: vzgoja svetnih zaupnikov naših političkih društev in dosegli bodemo še večje vspehe, nego smo jih dosegli doslej! Vodilno bodi: ljudstvo moramo imeti vedno mobilizirano.

Nepolitiška društva.

Za marsikake društveno vzgojevalne stvari je po letu čas bolj ugoden, nego zimski čas. Načelo bodi društvenim voditeljem: tudi poleti društvene člane skupaj držati in jih tako tem potom navaditi na disciplino, brez katere nobeno društvo trajno obstati ne more.

Čitanje časopisov.

Knjižnic se ljudje po letu ne poslužujejo v taki meri, kakor po zimi, vzroke navedli smo v uvodu. Časopise pa kljub temu ljudje lahko in tudi radi bero. Skrbi naj se, da bodo časopise dobili vsi člani. Kot zgled nam bodi način, ki ga je pri Devici Mariji v Polji uvedel ondotni organizator g. Rihar. Preskrbljeno je tako, da dobi vsak član časopis v roko, in ta način skazal se je pravim. Naj se poskusi to, kjer se še ni, tudi drugod. V vsak kraj naj zahaja, recimo na Kranjskem jedna številka „Slovenca", več številk „Domoljuba" itd., ki naj gre iz roke v roko. Naj se poskusi, vspeh ne bode izostal.

Petje in pevski krožki.

Poje se lakho vedno in upajmo, da se bodo pevske vaje tudi po leti razmerom primerno nadaljevale. Pevci so večinoma mlajši društveni člani, ki bodo skupne pevske vaje i po leti imeli zlasti že z ozirom na to, ker se po deželi vrše javne predstave po leti. Jako želeti bi bilo tudi, da se po leti ožive zlasti v farah, kjer je več razstresenih vasij, po posamnih krajih pevski krožki. Po delopustu naj bi se delavci zbirali danes pri tem, jutri zopet pri drugem gospodarji in naj bi skupaj čitali liste in nekaj pesmi zapeli. S tem bi se privabili i drugi in ne pozabiti pri takih krožkih na agitacijo za društvo! Veliko bi taki pevski krožki storili proti ponočevanju in drugim, zlasti med mladino običajniimi razvadami; ob jednem bi se pa na ta način sistematiško širilo lepo in dostojno petje med našim ljudstvom.

Predstave in predavanja.

Kjer nimajo društva še lastnih društvenih domov se običajno prirejajo predstave poleti ob lepem vremenu. K predstavam vabiti je na vsak način vse ljudi; čim večja udeležba, tim večji dobiček za društvo in so predstave velika privlačna sila, posebno če so združena s petjem in še morebiti z godbo, za pridobitev društvenih članov. Kmalu bode nastopil tudi resen postni čas. Ne bi li kazalo o postnem času predstavljati pasijonske igre in sploh se li ne predstavlja pri nas premalo ali pa celo nič iger, kojih snov bi bila vzeta iz življenja našega Zveličarja in iz življenja svetnikov? Take igre bi gotovo vlekle morebiti še bolj, kakor igre, za katere je vzeta snov iz navadnega življenja. Kar se tiče kostumov in drugih rekvizitov za igre, naj lete naroči več društev skupno. Predavalo se je to zimo, kakor je bilo čitati po časopisih, v naših društvih zelo veliko in prav tako. Kazalo bi tudi po letu, seveda ne prepogostokrat prirejati večja, na prostem se vršeča predavanja; predavatelji naj bi se menjali, ker razlika mika, nobene društvene prireditve pa ne, če je v obližji kak politiški shod, takrat vsi na shod.

Telovadba in streljanje.

Telovadbo bi zelo kazalo uvesti v naša društva. Na deželi pa tudi v večjih krajih, kjer ni na razpolago lepo urejenih telovadnic, bode mogoč sistematiški telovadni pouk ob nedeljah in pa na prostem. O koristi telovadbe nečemo zgubljati mnogo besedij, ker, če bi hoteli obrazložiti teoretiško in praktiško potrebo in korist telovadbe, spisati morali bi celo knjigo; toraj le nekoliko črtic. Telovadba se kolikor toliko goji že v šoli. Mladi telovadci morali se bodejo vaditi pred vsem v kretnji, o snovanji vrst in čet. Na priprostem drogu, barmu in pozneje na kozlu in konju se bode dalo veliko storiti. Največjo korist pa prinaša telovadba s tem, da pospešuje medsebojno ljubezen in vzajemnost in vzgoji ljudi v samostojnem, moškem in energiškem nastopu, ne glede še na koristi, ki jih ima mladenič, izurjen v telovadbi pri vojakih. Manjka nam pa še sploh priproste, poljudne in društvam primerne knjižnice, ki naj bi podala pouk o telovadbi. Kar se tiče pouka o telovadbi, so v vsaki fari dosluženi vojaki in pa tudi kar jih je, dobromisleči učitelji kakor nalašč za to poklicani. Na Tirolskem in v Švici ljudstvo tudi zelo rado strelja v tarčo. Morebiti bi kazalo tu in tam, če preide smisel za telovadbo v naša društva, pozneje uvesti i streljanje v tarčo. Da se Angleže in Čehe tako upošteva, je morebiti glaven vzrok telovadba, kojo oba naroda s strastjo gojita.

Varčnost.

Tudi po leti naj se nikar ne zanemari smisel za varčnost. Naj bi čbelice pa po naših društvih i po leti pridno nabirale med in vosek.

Izleti.

Ne misli naj se, da hočemo s tem naslovom morebiti spojiti atentat na varčnost in navajati društvene člane k zapravljivosti. Ne, toda pripomniti nam je, da so izleti, seveda ne morebiti na morsko obrežje ali v kake dragocene toplice kakor običajno med jaro gospodo tudi med našim ljudstvom navadni. Ob cerkvenih blagoslovih bližnih farâ in drugih priložnostih poleté fantje in dekleta pa tudi starejši po stari navadi radi v sosedno vas. Pri tem se pa, recimo kar hočemo, zgodi dosti neumnosti in nerodnosti. Ob takih prilikah, kako krasno in lepo bi bilo, če bi priredilo sosedno društvo ob taki priliki skupen izlet v sosedni kraj. To bi se društvo postavilo, kaj ne? Posamniki, skoro da brez izjeme vsi, ob takih prilikah poleté v sosedni kraj. In to je vse kaj druzega če poleti društvo skupno, morebiti celo z zastavo! Če v dotični fari ni še društva, to jih bo sram in ustanovili je bodo, ne bo prej miru. Seveda, čast društvenikov zahteva, da se ob takih pri-

likah ne zgodi nobena neumnost ali nerodnost. Pri kosilu, če se ostane še pri popoldanski službi božji, se zapoje kaka pesem in priredi še morebiti kaka predstava ali kake telovadbene vaje. Na potu lahko, če goji društvo telovadbo, maršira, kakor vojaki in se lahko poje in morebiti se rabi lahko še tromba ali pa boben. To je veselje kaj ne!

Skupno romanje.

Naše ljudstvo je pobožno in verno; to dokazuje zlasti dejstvo, da skoro ni Slovenca, ki ne bi vsako leto romal na kako božjo pot. Toda ta romanja se ne vrše sistematiško, zato bi bilo zelo želeti, naj bi naša društva prirejala tudi skupna romanja. Nasprotniki naših načel se dostikrat iz romarjev norčujejo, češ, da se gode ob romanjih dostikrat nerodnosti; seveda, to navadno ne dokažejo. Vsaka nerodnost se pa lahko prepreči, ako naša društva skrbe za skupno romanje. Zato naj bi vsako društvo običajnim časovnim razmeram prilagodeno priredilo romanje na kako priljubljeno božjo pot. Kazalo bi tudi morebiti prirediti skupno romanje več naših društev. To je veliko odvisno od števila društev in pa tudi od krajevnih in prometnih razmer. Društva na Goriškem in Vipavskem morebitno skupno romanje na Sveto goro pri Gorici, na Koroškem na Sv. Lušarje, na Sp. Štajerskem morebiti v Nazaret ali kako drugo slovečo štajersko božjo pot, na Dolenjskem na Sv. Kum, na Gorenjskem na Šmarno goro, Brezje, Sv. Jošt ali na Bled, na Notranjskem morebiti na Žalostno goro. Skupno solidarnost vseh katoliško demokratiških društev bi pokazalo, če bi vsa društva priredila take skupne romarske shode na jeden dan. To se letos morebiti še ne bo izvršilo, toda sčasoma, ko bode napredovala asoacijska zavest med slovenskimi katoliško demokratiškimi društvi, izvršilo se bo to še prav gotovo.

Delavska društva.

Splošno veljajo navedena načela tudi za delavska društva. Kar se tiče agitacijsko splošno izobraževalnih stvarij, izvišujejo, kar nam je znano, obstoječa delavska društva svoje naloge in dolžnosti. Želeli bi mi samo še to, naj bi se v delavskih društvih vpeljal tudi pouk o postavah, ki se tičejo delavstva. Je sicer dolgočasen ta pouk, a prepotreben. Voditelji delavskih društev naj bi to stvar resno premišljevali in jeli vpeljavati po naših društvih tak pouk. Pri tem veljaj istinito načelo: kdor ne pozna svojih dolžnostij in pa svojih pravic, tak človek ostal bo bebec in suženj drugih celo svoje življenje. Z dolžnostimi in nalogami naših delavskih društev pečali se bomo podrobno o priliki.

Splošne želje.

Iz navedenega sledi, da naj društva nikakor tudi ob lepih letnih časih ne počivajo. Še težje stališče kakor po zimi imajo društvena vodstva ob lepih letnih časih. Notranje društveno življenje, omejeno po zimi večinoma na društvene prostore, se mora po leti zanesti med ljudstvo. Gotovo je, da se vse, kar smo v našem sestavku navedli, ne bode dalo izvršiti že letos, toda društvena načelstva naj premišljujejo in delajo tudi ob lepih letnih časih za našo sveto stvar, kar jim je le največ mogoče. O vsaki večji svoji prireditvi naj pa ne pozabijo poročati našemu časopisju, ker taka poročila vzbude tudi ona društva, ki so bolj zaspana, k vstrajnemu in plodnemu delu, delu, ki je podrobno delo za verski in narodno gospodarski obstoj našega, od vseh stranij, domačih in tujih nasprotnikov, zatiranega krščanskega slovenskega ljudstva.

Delavske drobtine.

Lep vspeh kršč. soc. železničarske zveze. Dne 18. t. m. se je vršila pred tukajšnjim okrajnim sodiščem zanimiva obravnava g. Leopolda Trobevška proti zavarovalnici zoper nezgode na južni železnici. Znano je kako krivično ta zavarovalnica odmerja mesečne svote ponesrečencem in da pri njej nobena prošnja nič ne pomaga. G. Trobevšek se je lansko leto v Borovnici kot zavirač ponesrečil tako, da je za delo popolnoma nezmožen in da brez bergelj nikamor ne more. Zadnji čas mora biti vedno v postelji. Po večkratnih preiskavah pa mu je zavarovalnica priznala samo 42 odstotkov njegove plače. S tem denarjem naj živi sebe in otroke! Ker je pa g. Trobevšek član krščansko socijalnega železničarskega društva Prometne zveze (Verkehrsbunda) in ker nobena prošnja na zavarovalnico ni nič pomagala vzdignil je „Verkehrsbund“ tožbo v njegovem imenu. Tožitelja je izborno zastopal dr. Schweitzer, zdravnika izvedenca sta pa bila g. dr. Geiger in dr. Strgar. Sodišče je sedaj priznalo na podlagi izreka izvedenca in drugih zdravniških spričeval g. Troberšku 100 odstotno plačo. Odločno nastopanje „Prometne zveze“ ji bo dobilo vedno več prijateljev.

Vabilo na predpustnico, katol. društvo rokodelskih pomočnikov v Ljubljani v nedeljo, dne 22. svečana ob 6. uri zvečer v svojih društvenih prostorih (Komenskega ulice štev. 12.) Vspored: 1. V naravi, zbor F. Eisenhut. 2. Divja rožica dvospev H. Volarič. 3. Pogled v nedolžno oko, samospev s spremljevanjem glasovirja A. Nedvěd. 4. Nos, šaljivi zbor H. Volarič. 5. Postrešček, kuplet, poje I. Ložar, Al. Sachs. 6. Igra: Občinski tepček. Burka s petjem v treh dejanjih, poslovenil dr. E. Krek. Prosta zabava. Vstop brez vabila ni dovoljen. Prosi se, da ne bi se jemali seboj mali otroci.

Vabilo k pustni veselici, katero priredi „Katoliško delavsko društvo na Jesenicah“ na pustno nedeljo, dne 22. t. m. v društveni dvorani na Savi št. 8. Vspored: 1. M. pl. F.: „Koračnica Zvonimira“. Udarjajo tamburaši. 2. ***: „Na obalih Save“. Udarjajo tamburaši. 3. Jakob Aljaž: „Zaostali ptič“. Poje mešani zbor. 4. A. Foerster: „Ruski sarafan“. Poje mešani zbor. 5. „Zakleta soba v gostilni ‚pri zlati goski‘“. Igra v 1 dejanju. Priredil Fr. Kunovec. 6. „Dr. Vseznal in njegov sluga Štipko Tiček“. Veseloigra v 2 dejanjih. Spisal J. Štrukelj. 7. Prosta zabava. — Med zabavo pojeta zbora in udarjajo tamburaši. Vstopnina: Sedeži I. vrste à 1 krono, ostali sedeži à 60 h, stojišča à 40 h, za ude à 30 h. K obilni udeležbi vabi „Kat. delavsko društvo na Jesenicah“.

Ven s splošno volivno pravico! Zahtevajmo to tudi v Ljubljani od občinskega sveta!

Delavci, spregovorite odločno besedo po pravicah, ki Vam jih daje ustava!

Pristno čebelno-voščene sveče
4 47—3 **prodaja**
Janko Šink, svečar v Kranju
kg po 5 K, poštnine prosto.

Pozor! Pozor!

V torek, dne 3. marca
bo v veliki dvorani „Katoliškega Doma“
ob 1/28. uri zvečer

zanimivo javno predavanje.

Prihitite k predavanju v obilnem številu!
Odbor „Slovenske kršč. soc. zveze.“

Pisarna
ces. kralj. privil. zavarovalne družbe **„Avstrijski Feniks“** in občne zavarovalne
5 3—3 družbe **„Providentia“**
je od 7. svečana 1903
v novi hiši g. Čudna, Sodnijske ulice 6
nasproti glavnemu vhodu justične palače.

Sloveči profesorji
medicine in zdravniki
priporočajo
tinkturo za želodec
lekarnarja
Gabrijela Piccoli-ja
v Ljubljani,
prov. zalagatelja Nj. svet. papeža
kot sredstvo, ki krepča želodec, vzbuja tek, pospešuje prebavljanje in odprtje telesa, posebno za one, ki trpé na zastaranem zaprtju.
Tinkturo za želodec razpošilja lekarnar PICCOLI v Ljubljani v škatljicah z 12 steklenicami za K 2·52, s 24 steklenicami za K 4·80, s 36 steklenicami za K 7·—, s 70 steklenicami za K 13·—. Poštni zavoj po 5 dkg 40 II. 10—7

Spominjajte se ljudskega sklada!

Vzajemno podporno društvo
v Ljubljani
registrovana zadruga z omejenim poroštvom
Kongresni trg št. 19
sprejema vsak delavnik od 9.—12. ure dopoldan hranilne vloge ter jih obrestuje
4 3/4 %
to je: daje za 200 K 9 K 50 h na leto,
Rentni davek plača hranilnica sama.
Simon Pogačar l. r. predsednik.
Andrej Zamejc l. r., stolni dekan, I. podpredsednik.
Dr. V. Gregorič l. r. II. podpredsednik.
Rajko Samsa l. r. ravnatelj
3 10—3

Odgovorni urednik: Ivan Štefè. Izdajatelj: Konzorcij „Slovenskega Lista“. Tisek Zadružne tiskarne v Ljubljani.